

Árpádházi Boldog Margit szenttéavatásáról beszél a hétszázéves pör főelőadója

Lesz-e Magyarországnak 255 esztendő után új szentje?

Róma, március végén.

(Az *Uj Magyarország* munkatársától.)
A Santa Maria in Cosmedin-tér után, mintha nemcsak más világba, hanem más évszaka is jutnánk.

A Palazzo Venezia árnyékában még csaknem hűvös van s a II. Viktor Emánuel-émlékű márványmáglyája alatt fénylő víztekeresekre ránézni is borzongás, de ahogy az autó feljebb és feljebb gurul az 1934-ben nyitott pompás aszfaltstrádán: hirtelen tavaszodni kezd s a lent még kopár bokrok-facsoportok tannhäuseri vesszőkként, egyszerre tele lesznek rügyekkel, fehér és halványrózsaszín bimbó-csipkével, szinte varázslatra... Balról, a Palatinus s a Circus Maximus vörhenyes romrengetegén még fagyos, nedves borulatok fokozzák az elmúlás melábulját... a cézárak palotáinak összemelését és annak a vermouthiznek az eltűnését és amelyet a *Castello dei Caesari* terraszán kóstolhattam egyszer — hová lett már azóta Rómának e legregényesebb luxusetterme a császári fürdők faláról, hogy ne is beszéljünk annyi más regényről, amelyek ugyanígy elmerültek azóta az idők sülyesztőjében! Már helyét se látni az antik parkányra kiszökő loggiának, ahol a világháború utáni Róma legdrágább teáját töltögette a hófehér dresszes „legsikesebb” aranyváltásos modern rabszolgahad, a hozzá sütemény helyett világtörténelmi helyszínt ropogtató nemzetközi karavánok. — Tizen-nyolc-húsz év nem kevesebb sokszor az örökkévalóság szempontjából, mint tizen-nyolc-húsz évszázad.

A napfény élő melege elűzi a meditálást s a csend és tavaszi langyosság minden kerékfordulással fokozódik. Az *Aventinus*, ahol járunk, amugyis kedvencem Róma halmai között: csupa kert, csupa templom, csupa idillikus kolostor, csupa legenda... s csupa láthatatlan magyar emlék is, hiszen ormán díszlett egykor III. Ottó császár palotája, amelyben a fiatal uralkodó és II. Szűveszter pápa a későbbi Szent István személték ki a középeurópai kereszténység s a nyugati civilizáció előretölt védőerű: kisé téhat nemzeti királyságunk eszméjének születése helyén is állunk ebben az őskerestény és ősrómai díszletben...

A domboska legmagasabb pontján, 45–50 méternyire, hangulatos terecskén, Róma egyik legszebb ó-keresztény temploma alszik a déli békességben: az utikönyvekben az az „*Aventinus gyöngy*”-nek nevezett *Santa Sabina* (V. század), amelyet a XIII. században Honorius pápa a hozzátartozó kolostorral együtt Szent Domonkosnak s rendjének ajándékozott.

A nap szélesen teregeti körém aranyabroszát, mialatt a Piazza zenélő szökőkútját hallgatom, amint a vastag viznyaláb a márványmaszk szájából a medencéjébe zuhog... s emlékezetemből oly frissen lép elő a januáreljei este, amikor ugyanígy álltam itt a vizesobogásos eszenben a *San-Anselmo* kolostort keresve a sötétben, hogy legelső magyar legyek, aki az éppen felszentelt *Serédi* bíboros pástorgyúrúját megcsókolja: a tizenkét percért, amit Magyarország új herceg-ersekével a társalgóban elbeszélgettem, egyenesen Párisból utaztam Rómába...

Eltűnt idők, elfoszott lehetőségek... a San Anselmo-apátság középkorias épületkolosszusa azonban ma is akkori zord méltóságával emelkedik a szomszéd téren, a dombormíves falkeletés mögött, amelyet a barok Róma legjellegzetesebb művésze, a metszeteiből is közzismert *Piranesi* díszített, s a gyöngyszürke parkány mögött harsogó zölden nyúlnak fel a mélykék ég felé Róma legmagasabb, legszebb palmasokrai...

Ahová most igyekszem, az a Santa Sabinahoz szorosan hozzátartozó *Domonkos-kolostor*, ahol valaha Szent Domonkos, Aquinói Szent Tamás, V. Szent Pius pápa is lakott. Kápolnává alakított cellákat meg látogattam egyszer s álltam az oszlopok közé fogott zárdakert hatalmas narancsfája alatt is, amelyet a legenda szerint maga Szent Domonkos ültetett egy Spanyolországból importált magból: ez *Itália legelső narancsfája* s az ember elmerenghet alatta a csodákról és titkokról, ha saját szemével látja, hogy a XIII. század eleje óta termő lombosúrból ma is lekoppant itt-ott egy duzzadt arany színű gyümölcs...

Csodák és titkok: ezek felé tapogatózom most is, hiszen aventinusi kirándulásom célja: *Árpádházi Boldog Margit* oly régen áhitott szenttéavatásáról megtudni valamit, itt, a leghűleesebb helyen, magától a

kanonizáció fő-előadójától, Páter Benedetto Lenzetti-től, aki — egészen kivételesen — hajlandó volt, az *Uj Magyarország* számára összefoglaló felvilágosítást adni a magyar közvéleményt oly közelről érdeklő és érintő ügyről. Páter Benedetto a *Domonkos-rend* valamennyi szenttéavatási pörének *Postulatore Generale*-ja (fő-előadója) így a *Domonkosok II. Rendjéhez tartozó Boldog Margit pörének előterjesztése is az ő kápróba és avatott kezében fekszik... s hogy ez mit jelent, mennyi szeretetet, figyelmet, törődést, fáradságot e nagy-szerű-agyú szerzetesstudós részéről, talán megérthetnek az olvasók, ha mindegyiknek külön-külön megmutathatnám a *szakkönyvek sorozatát, főképpen pedig a finom, hajszálas barát-kézírás árkusait, amelyeket az annyira elfoglalt egyházjogász másfélórás beszélgetésünk után is elküldött számomra*, csak hogy mentől világosabban, mentől pontosabban tudjam tovább adni Boldog Margit szenttéavatásának egyes lépéseit, vele együtt bizakodva az örömben, hogy születésének e hétszázad jubileumi évében*

XII. Pius pápa valóban a szentek sorába emeli ezt a nemzet büncéért egykor engesztelő áldozatát szánt királyi sarját...

A kolostor — eredetien a Honorius pápát adó *Savellic* palotája — puritán egyszerűségű társalgójában ülök, szemben Páter Lenzetti-vel, aki fehér-fekete csuhájában, éles, okos vonásaival, derűs, közvetlen modorával azokat a modern egyházatódusokat idézi, akik nyílt szemmel látják az élet és vallás összefüggéseit s a világesemények sodrában is otthonosak.

— A boldog- vagy szenttéavatási pörök hosszú és bonyolult — mert módfelett óvatos és lelkiismeretes! — rendszeréről talán elég annyit tudni a közönségnek — magyarazza — hogy az Egyház kétféle utat ismer ehhez a folyamat-hoz: *ügynevezett rendes-t* (ordinario) és *rendkívüli-t* (straordinario). A „rendes” út legrövidebb ideje 15–20 év, de elhúzódhat egy évszázadon túl is, mert csak az információs pörök száma megy fel köztelenül háromra ilyen esetekben: elsőben a kegyes hírből meghalt írásbeli hagyományait vitatják meg, másodikban szentiségének híret, értenyi fokát, csodálatteinek igazságát, harmadikban a helyi kultuszt, amely illető emléke, sirja, vagy valamilyen csodája szünteren kifejlődött, természetesen úgy, hogy ez a tisztelet az Egyház törvényeivel nem ellenkezik. Ezek a kivizsgálások rendkívül alaposak és szigorúak — csoda például legalább négy szükséges a „rendes” úton történő kanonizációhoz! — s csak akkor, ha ezeken az előzetes megvitatásokon hiba vagy kételem nem merült fel, következik a *Rituskongregáció* szerepe, amely a boldog- vagy szenttéavatás tulajdonképpeni okait, jogait, érveit összegyűjti és feldolgozza. Ez ismét legalább három tárgyalást igényel s ha ezek eredményeül végül is meg van az ügynevezett „*Tuto*”, a Szent Atya be- leegyezésével megtörténhet a *beatificazione*, azaz ünnepélyes boldoggáavatás. Ha ezek után még két bebizonyított csodatétel bukkan elő s ha azok is átmentek a három Kongregáción, ha ugyancsak megkapták a *Tuto*-t s ha a kardinálisok, püspökök, apátok Cansistórium is *Placet*-tel szavazott, mind a titkos, mind a nyilvános gyűlésen: a Szent Atya felveheti a boldogot a szentek sorába...

— S a „rendkívüli” szenttéavatás?

— Ez jóval gyorsabb, rövidebb, egyszerűbb, bár az utolsó húsz év óta ez az eljárás is szigorúbb lett. Itt azonban nincs szükség a modern tudomány minden eszközeivel igazolni tartozott csodákra s ez maga nagy könnyebbséget jelent. Hogy a „mi Boldogunk” („*nostra Beata*”): így emlegeti *Benedek páter* a magyar szent-

jelöltet!) melyik utat fogja követni? Lényegileg: a második, a rendkívüli, de ezt is leegyszerűsített és meggyorsított formában, ugyanúgy, ahogy 1931-ben — avatták szentté a kölni — Nagy Szent Albert püspököt, akit, mint ismeretes, XII. Pius most decemberben a természet-tudományok védnökévé nyilvánított. Ritka kedvező körülmény ugyanis: Boldog Margit élete nem ismeretlen, sőt minden oldalról, annyira dokumentált, mint a középkornak csak igen kevés szentjé! A legújabb krónikások közül a benediktinus Páter Lovász és a dominikánus Páter Böhle azok, akik részletesen foglalkoznak biográfiával és kultuszával, de rendelkezésünkre áll, mint hiteles forrásmű, *Fraknoi püspök négykötetes „Monumenta Vesprimiensis”-ja is, amely még „Jül- és szenttanuk alapján idézi fel azt az apostoli pört, amelyet 1276-ban — hat évvel a királylány halála után — folytattak le Budán s amelynek írott hagyományaira csak 1880-ban bukkant rá a történelem, addig Magyarországon se tudtak róla pon-*

Horthy kormányzó, Serédi bíboros, József főherceg, Angelo Rotta nuncius, az összes magyar püspökök, számos egyetem — köztük sok nem magyar is — s az egész világ dominikánusai folyamodnak az évszázados vágyért a Szent Atyához, aki a budapesti *eucharisztikus kongresszuson emlékeztet megnyitó beszédében, olyan megható képet festett a magyar dominikánus Szűzről, mint az „Ur színe előtt égő örök mécsesről...”*

— A pör tárgyalása tulajdonképpen hogy történik? — kérdezem búcsúzóul.

— Az összes anyagot a XI. Pius által a Rituskongregáció mellett rendszeresített *Történelmi Szakosztály* mérlegeli s az ügynevezett *Sommario*-ban tudományos összefoglalja, hogy illetékesek, plenáris ülésben, megvitathassák az eléjük tárt élet és kultusz értékét, már kizáróan csak történelmi hitelesség szempontjából. A *Sommario* ezután — a *Postulatóriás* levelekkel kiegészítve — egyetlen (tehát nem a szokásos három!) rendes kongregáció elé kerül... S itt jut fontos szerephez az ügynevezett *diabolus rotae*, vagy: *l'Avvocato del diavolo*, (szó szerint: „az ördög ügyvédje”), aki folytonosan kritikát és kételemet támasztva, igyekszik elgáncsolni a dolgok sima menetét, éppen azért, hogy a szent-jelleg így annál világosabban ki-domborodjék. A *Promotore Generale della Fede* — ez a diabolus rotae hivatalos neve — ellenvetéseire (*Animadversiones*) egy, a fő-postulátor által — ez esetben: én általam kijelölt *Ritus-ügyvéd* válaszol s a vád és védelem eredményétől függ aztán a döntést, amelyet legvégső fokon, természetesen, a pápa akarata szentesít. Ilyen módon történt legutóbb, XIV. Benedek előtt, tizenegy szent kanonizálása, így történt Szent István kanonizálása is XI. Ince által 1687-ben... s ha Isten is úgy akarja, 250 év után, így lesz ismét új szentje Mária országának...

— Van különbség alapján „szent” és „boldog” között, Reverendissimi mo Padre?

— Van, még pedig elég lényeges. A boldogok tisztelete körülhatárolt: csak egy országra, egy nemzetre, egy egyházmegyére szorítkozik, a szenteké általános: az Egyház egész területére kiterjed. A boldogok kultusza: *megengedett*, a szenteké: *parancs*. A „rendes” és „rendkívüli” szenttéavatás közt is fennáll bizonyos különbség. Első: *ragyogóan ünnepélyes kihirdetése a pápa jelenlétében, a kivilágitott-feldíszített Szent Péterben történik*; második: *ceremónia nélkül, az egész katolikus világnak szóló pápai bulla által. A különbség azo-ban csak formai... s ha Beata Margherita ilyen csendben jutna is a szentek közé: ugyanígy kaphatna névénél felajánlott templomot, oltárt, nemzetek, családok, testületek, szerzetes-rendek felett védnökséget az egész világon, mint az ünnepélyesen felavatott szentek. Ez esetben a *Sopra Minervában* tartanánk: meg tiszteletére — mint dominikánusnak — az ilyenkor szokásos háromnapos ájtatóságot... *De ki tudja, Magyarország iránti különös szeretetéből: nem tekintene-e el a Szent Atya az általános hagyománytól s nem tartaná-e meg a kanonizációs ceremóniát — a rendestől, persze, kisé eltérően — mégis magában a Szent Péterben?**

Megyeri Ella